

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2018. gada 4. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Vienlīdzīga attieksme nodarbinātības jomā – Direktīva 2000/78/EK – Aizliegums diskriminēt vecuma dēļ – Policistu pieņemšana darbā – Valsts iestāde, kas ir nodibināta ar likumu, lai nodrošinātu Savienības tiesību piemērošanu konkrētā jomā – Pilnvaras nepiemērot Savienības tiesībām neatbilstošus valsts tiesību aktus – Savienības tiesību pārākums

Lieta C-378/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Supreme Court* (Augstākā tiesa, Īrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 16. jūnijā un kas Tiesā reģistrēts 2017. gada 22. jūnijā, tiesvedībā

Minister for Justice and Equality,

Commissioner of An Garda Síochána

pret

Workplace Relations Commission,

piedaloties

Ronald Boyle u.c.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), palātu priekšsēdētāji Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], K. Toadere [*C. Toader*] un F. Biltšens [*F. Biltgen*], tiesneši E. Levits, L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], M. Safjans [*M. Safjan*], K.G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*], K. Vajda [*C. Vajda*] un S. Rodins [*S. Rodin*],

ģenerālvokāts: N. Vāls [*N. Wahl*],

sekretāre: L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2018. gada 5. jūnija tiesas sēdi,

* Tiesvedības valoda – angļu.

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Minister for Justice and Equality, Commissioner of An Garda Síochána* un Īrijas vārdā – *M. Browne* un *L. Williams*, kā arī *T. Joyce*, pārstāvji, kam palīdz *A. Kerr, BL*, un *B. Murray, SC*,
- *Workplace Relations Commission* vārdā – *G. Gilmore, BL*, un *C. Power, SC*, ko pilnvarojusi *S. Larkin, solicitor*,
- *Ronald Boyle u.c.* vārdā – *D. Fennelly, BL*, ko pilnvarojusi *M. Mullan, solicitor*,
- Čehijas Republikas valdības vārdā – *M. Smolek, J. Vláčil* un *J. Pavliš*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *H. Krämer* un *L. Flynn*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2018. gada 11. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, vai valsts iestādei, kas ir nodibināta ar likumu, lai nodrošinātu Savienības tiesību piemērošanu konkrētā jomā, ir jābūt tiesīgai nepiemērot Savienības tiesībām pretrunā esošu valsts tiesību normu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Minister for Justice and Equality* (tieslietu un vienlīdzības ministrs, Īrija) (turpmāk tekstā – “ministrs”) un *Commissioner of An Garda Síochána* (Valsts policijas priekšnieks, Īrija), no vienas puses, un *Equality Tribunal* (Vienlīdzības ievērošanas darba attiecībās uzraugs, Īrija), kura funkcijas, sākot no 2015. gada, pārņēma *Workplace Relations Commission* (Darba tiesisko attiecību uzraudzības komisija, Īrija), no otras puses, par pēdējās minētās kompetenci lemt nepiemērot Savienības tiesībām pretrunā esošas valsts tiesību normas.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Padomes Direktīvas 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV 2000, L 303, 16. lpp.), 1. pants ir formulēts šādi:

“Lai vienlīdzīgas attieksmes princips stātos spēkā dalībvalstīs, šīs direktīvas mērķis attiecībā uz nodarbinātību un profesiju ir noteikt sistēmu, lai apkarotu diskrimināciju reliģijas, uzskatu, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ.”

- 4 Šīs direktīvas 3. panta “Piemērošanas joma” 1. punkta a) apakšpunktā ir noteikts:

“Nepārsniedzot [Savienības] kompetenci, šo direktīvu piemēro visām personām gan valsts, gan privātajā sektorā, tostarp valsts iestādēs, attiecībā uz:

- a) nosacījumiem darba, pašnodarbinātības un profesijas iegūšanai, to skaitā atlases kritērijiem un darbā pieņemšanas nosacījumiem, lai kāda būtu darbības nozare, un visos profesionālās hierarhijas līmeņos, ietverot paaugstināšanu amatā;

[..].”

- 5 Minētās direktīvas 9. panta 1. punkts, kas ir iekļauts tās II nodaļā “Tiesību aizsardzības līdzekļi un to piemērošana”, ir formulēts šādi:

“Dalībvalstis nodrošina, lai tiesiskās un/vai administratīvās procedūras, arī tad, ja tās uzskata par atbilstīgām samierināšanas procedūrām, nolūkā panākt, ka izpilda šajā direktīvā paredzētos pienākumus, būtu pieejamas visām personām, kuras uzskata sevi par cietušām, jo viņām nav piemērots vienlīdzīgas attieksmes princips, pat pēc tam, kad attiecības, kurās ir bijusi diskriminācija, ir beigušās.”

Īrijas tiesības

- 6 *Bunreacht na hÉireann* (Īrijas konstitūcija) 34. pantā ir noteikts:

“1. Tiesu spriež atbilstīgi tiesību aktiem izveidotās tiesās tiesneši, kas ir iecelti atbilstoši Konstitūcijā noteiktajai kārtībai, un, izņemot tiesību aktos noteiktus īpašus un ierobežotus gadījumus, tiesa tiek spriesta publiski.

2. Tiesas ir šādas:

- i. pirmās instances tiesas;
- ii. apelācijas tiesa un
- iii. pēdējās instances apelācijas tiesa.

3. 1. Pie pirmās instances tiesām pieder Augstā tiesa, kam piešķirta neierobežota kompetence pirmajā instancē un pilnvaras spriest par visiem tiesiskajiem vai faktiskajiem apstākļiem vai jautājumiem civillietās vai krimināllietās.

2. Ja vien šajā pantā nav paredzēts citādi, Augstās tiesas kompetence attiecas arī uz jautājumu par jebkura tiesību akta spēkā esamību, ņemot vērā šīs konstitūcijas noteikumus, un neviens šāds jautājums (iesniedzot procesuālo dokumentu, izvirzot kā argumentu vai citādi) nav uzdodams nevienā citā saskaņā ar šo vai jebkuru citu šīs konstitūcijas pantu izveidotā tiesā, kas nav Augstā tiesa, apelācijas tiesa vai Augstākā tiesa.”

- 7 Saskaņā ar Īrijas konstitūcijas 37. panta 1. punktu:

“Šīs Konstitūcijas normas neļauj aizliegt īstenot ierobežotas juridiskas funkcijas un pilnvaras, izņemot krimināllietas, ikvienai šo funkciju un pilnvaru veikšanai tiesību aktos atbilstīgi pilnvarotai personai vai personu grupai, neraugoties uz to, ka šāda persona vai šāda grupa nav tiesnesis vai tiesa, kas kā tādi ir nozīmēti vai izveidoti saskaņā ar šo konstitūciju.”

- 8 Direktīvas 2000/78 valsts transponēšanas pasākumi nodarbinātības jomā, tostarp attiecībā uz pieņemšanu darbā, ir iekļauti *Employment Equality Acts 1998 to 2015* (1998.–2015. gada Likumi par vienlīdzību nodarbinātības jomā; turpmāk tekstā – “Likumi par vienlīdzību”), kuru 77. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Persona, kas apgalvo, ka, pārkāpjot [Likumus par vienlīdzību], [..] tiek diskriminēta, var prasīt atlīdzinājumu, vēršoties pie Darba tiesisko attiecību uzraudzības komisijas ģenerāldirektora [..].”

- 9 Likumu par vienlīdzību 82. pantā ir noteikti dažādi korektīvi pasākumi, par ko rīkojumu var izdot Darba tiesisko attiecību uzraudzības komisijas ģenerāldirektors. Pēdējais minētais, pirmkārt, var izdot rīkojumu par kompensāciju, samaksājot nesamaksāto darba samaksu (vienādas darba samaksas pienākuma neizpildes gadījumā) par nodarbinātības laikposmu ne vairāk kā trīs gadus pirms tās

sūdzības iesniegšanas datuma šo likumu 77. panta 1. punkta izpratnē, par kuru ģenerāldirektors ir pieņēmis lēmumu, otrkārt, izdot rīkojumu par vienlīdzīgu darba samaksu no šī datuma, treškārt, izdot rīkojumu par kompensāciju par diskriminācijas vai vajāšanas sekām, kas notikusi ne vairāk kā sešus gadus pirms sūdzības iesniegšanas datuma minēto likumu 77. panta izpratnē, ceturtkārt, izdot rīkojumu par vienlīdzīgu attieksmi visās jomās, uz ko attiecas lieta, piektkārt, pieprasīt lēmumā identificētajai personai vai personām veikt tajā konkretizētos pasākumus vai, sestkārt, izdot rīkojumu par atjaunošanu darbā vai pieņemšanu darbā no jauna, izmaksājot vai neizmaksājot kompensāciju.

- 10 *Garda Síochána (Admissions and Appointments) Regulations 1988* (1988. gada Noteikumi par valsts policiju (pieņemšana darbā un iecelšana amatā)), kuros grozījumi ir izdarīti ar *Garda Síochána (Admissions and Appointments) (Amendment) Regulations 2004* (2004. gada Noteikumi par valsts policiju (pieņemšana darbā un iecelšana amatā) (grozījumi)) (turpmāk tekstā – “Noteikumi par pieņemšanu darbā un iecelšanu amatā”), 5. noteikuma 1. punkta c) apakšpunktā ir noteikts:

“Ņemot vērā šos noteikumus, policijas priekšnieks var pielaist mācībām personu tikai tad,

[..]

- c) ja viņš ir pārliecinājies, ka personai ir vismaz 18 gadi un ne vairāk kā 35 gadi pirmajā tā mēneša dienā, kurā valsts laikrakstā pirmo reizi ir publicēts atbilstošs paziņojums par vakanci;

[..].”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 11 *Ronald Boyle* un divas citas personas (turpmāk tekstā – “*Boyle u.c.*”) tika izslēgtas no jaunu darbinieku pieņemšanas darbā *An Garda Síochána* (Valsts policija, Īrija) procedūras, tādēļ ka viņi bija pārsnieguši Noteikumos par “pieņemšanu darbā un iecelšanu amatā” paredzēto maksimālo vecumu pieņemšanai darbā.
- 12 Pēc šī lēmuma pieņemšanas *Boyle u.c.* cēla prasību *Equality Tribunal* (Vienlīdzības ievērošanas darba attiecībās uzraugs).
- 13 *Boyle u.c.* apgalvoja, ka maksimālā vecuma noteikšana pieņemšanai darbā valsts policijas spēkos ir diskriminācija, kas ir aizliegta gan ar Direktīvu 2000/78, gan ar Īrijas tiesību normām, ar kurām ir transponēta šī direktīva.
- 14 Ministrs ir atsaucies uz *Equality Tribunal* (Vienlīdzības ievērošanas darba attiecībās uzraugs) kompetences neesamību, tādēļ ka tiesību akts, kurā ir paredzēts maksimālais vecums pieņemšanai darbā valsts policijas spēkos, esot valsts tiesību norma, tādējādi tikai tiesām, kas ir izveidotas atbilstoši Īrijas Konstitūcijai, esot kompetence vajadzības gadījumā lemt nepiemērot šādu tiesību normu. Tomēr *Equality Tribunal* (Vienlīdzības ievērošanas darba attiecībās uzraugs) nolēma turpināt izskatīt minēto sūdzību, bet norādīja, ka šīs procedūras ietvaros tas izskata ministra izvirzīto kompetences jautājumu un lemj par to.
- 15 Ministrs vērsās *High Court* (Augstā tiesa, Īrija) ar prasību, lai šī tiesa ar *Equality Tribunal* (Vienlīdzības ievērošanas darba attiecībās uzraugs) adresētu rīkojumu aizliegtu rīkoties veidā, kas attiecīgajā gadījumā būtu nelikumīgs.
- 16 *High Court* (Augstā tiesa) apmierināja šo ministra prasību ar rīkojumu, kurā *Equality Tribunal* (Vienlīdzības ievērošanas darba attiecībās uzraugs) tiek aizliegts lemt par *Boyle u.c.* prasību. *High Court* (Augstā tiesa) nosprieda, ka *Equality Tribunal* (Vienlīdzības ievērošanas darba attiecībās uzraugs)

nebija kompetences pieņemt juridiski saistošu lēmumu, izlemjot par valsts tiesību nesaderību ar Savienības tiesībām, jo atbilstoši Īrijas Konstitūcijas 34. pantam šī kompetence nepārprotami ir piešķirta vienīgi *High Court* (Augstā tiesa).

- 17 *Equality Tribunal* (Vienlīdzības ievērošanas darba attiecībās uzraugs) šo rīkojumu pārsūdzēja iesniedzējtiesā *Supreme Court* (Augstākā tiesa, Īrija).
- 18 Iesniedzējtiesa uzsver, ka valsts tiesībās *Equality Tribunal* (Vienlīdzības ievērošanas darba attiecībās uzraugs), kas tagad ir kļuvis par Darba tiesisko attiecību uzraudzības komisiju, nav kompetences nepiemērot valsts tiesību normas, ko tas uzskata par pretrunā esošām Savienības tiesībām. Vienīgi *High Court* (Augstā tiesa) ir šāda kompetence, un tādējādi tajā var likumīgi celt prasību, kas gadījumā, ja prasība tiek apmierināta, nozīmētu nepiemērot valsts tiesību normu, ar nosacījumu, ka var iesniegt apelācijas sūdzību *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa, Īrija) vai kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā.
- 19 Tādējādi pēdējā minētā uzskata, ka valsts tiesībās kompetence izskatīt lietas par vienlīdzību nodarbinātības jomā ir sadalīta starp, pirmkārt, Darba tiesisko attiecību uzraudzības komisiju, kam ir kompetence lielākajā daļā lietu, un, otrkārt, *High Court* (Augstā tiesa), ja prasības apmierināšanai šajā jomā it īpaši ir jāatstāj nepiemērotas valsts tiesību normas, kas neatbilst Savienības tiesībām. Iesniedzējtiesa arī uzskata, ka, atbilstoši valsts tiesībām un lai nodrošinātu Savienības tiesību ievērošanu, *High Court* (Augstā tiesa) esot kompetence lemt par visiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, kas nepieciešami, lai īstenotu ar Savienības tiesībām piešķirtās tiesības.
- 20 Turpinājumā *Supreme Court* (Augstākā tiesa) izvērtēja jautājumu, vai šāda kompetences sadale iekšējā tiesību sistēmā atbilst vienlīdzības un efektivitātes principiem, kas noteikti Tiesas judikatūrā.
- 21 Šajā ziņā iesniedzējtiesa uzskata, pirmkārt, ka, tā kā šāda sadale var tikt piemērota jebkurā juridiskajā jomā, kas ietilpst gan valsts, gan Savienības tiesībās, vienlīdzības princips noteikti ir ievērots.
- 22 Otrkārt, šī tiesa uzskata, ka šī kompetences sadale, saskaņā ar kuru ar prasībām, kas, iespējams, prasa nepiemērot Savienības tiesībām pretrunā esošas valsts tiesību normas, ir jāvēršas *High Court* (Augstā tiesa), atbilst efektivitātes principam, jo šai pēdējai minētajai tiesai ir kompetence garantēt jebkuru Savienības tiesībās atzītu tiesību ievērošanu un šajā saistībā vajadzības gadījumā nepiemērot valsts tiesību normas, kurās ir noteikts pieņemšanas darbā policijas dienestā maksimālais vecums, kas ir pretrunā Savienības tiesību normām par vienlīdzību nodarbinātības jomā, un darīt to tādējādi, lai pārāk neapgrūtinātu Savienības tiesību īstenošanu.
- 23 Darba tiesisko attiecību uzraudzības komisija savukārt apgalvo, ka tai kā iestādei, kuru saista vispārējs pienākums garantēt, ka tiek ievērotas valsts un Savienības tiesības par vienlīdzību nodarbinātības jomā, ir jābūt visām šajā ziņā nepieciešamajām pilnvarām. Tādējādi tā uzskata, ka kompetences sadale starp *High Court* (Augstā tiesa) un to neatbilst Savienības tiesībām, jo šīs sadales rezultātā tā nevar izpildīt šo pienākumu.
- 24 Šādos apstākļos *Supreme Court* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:
“Ja
a) valsts iestāde ir nodibināta ar likumu un tai ir piešķirta vispārējā kompetence, lai tostarp nodrošinātu [Savienības] tiesību piemērošanu noteiktā jomā, un
b) valsts tiesību aktos būtu noteikts, ka šādai iestādei nav kompetences noteiktā lietu kategorijā, kuras ietvaros efektīvas tiesību aizsardzības līdzekļa īstenošanai būtu nepieciešams, lai saskaņā ar valsts vai Savienības tiesībām netiktu piemēroti valsts tiesību akti, un

c) atbilstošajām valsts tiesām būtu kompetence pieņemt jebkādus nolēmumus nepiemērot valsts tiesību aktus, kas nepieciešams, lai nodrošinātu atbilstību attiecīgajam Savienības tiesību aktam; būtu kompetence izskatīt lietas, kurās šāds tiesību aizsardzības līdzeklis ir nepieciešams; būtu kompetence šādās lietās noteikt jebkādu tiesību aizsardzības līdzekli, kas paredzēts Savienības tiesībās, un ja tiesu noteiktie tiesību aizsardzības līdzekļi ir novērtēti atbilstoši Savienības judikatūrai kā tādi, kas atbilst līdzvērtības un efektivitātes principiem,

vai tomēr ir uzskatāms, ka attiecīgajai uz likuma pamata izveidotajai iestādei ir kompetence izskatīt prasību par to, ka ar valsts tiesību aktiem tiek pārkāptas attiecīgās Savienības tiesības, un, ja šī prasība tiktu apmierināta, vai šī iestāde varētu nepiemērot šos valsts tiesību aktus, neraugoties uz to, ka valsts tiesību aktos būtu noteikta kompetence saskaņā ar Konstitūciju izveidotai tiesai, nevis attiecīgajai iestādei, visos gadījumos, tai skaitā tajos, kuros tiek apstrīdēta tiesību aktu spēkā esamību jebkāda iemesla dēļ vai kuros ir nepieciešama tiesību aktu nepiemērošana?”

Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

- 25 Čehijas Republikas valdība apstrīd lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību, uzsverot tā neprecizitāti, kā arī faktu, ka iesniedzējtiesa neprecizē, kādām Direktīvas 2000/78 normām valsts tiesību akti ir pretrunā.
- 26 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru LESD 267. pantā iedibinātās sadarbības starp to un valsts tiesām ietvaros tikai valsts tiesai, kas iztiesā lietu un kas ir atbildīga par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpatnības, ir jānovērtē gan tas, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir nepieciešams sprieduma taisīšanai, gan arī Tiesai uzdoto jautājumu atbilstība. Tādēļ, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir jālemj (spriedums, 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 27 No minētā izriet, ka uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju attiecas atbilstības prezumpcija. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālo jautājumu tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas apstākļiem vai tās priekšmetu, ja problēmai ir hipotētisks raksturs vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesību apstākļi, kas vajadzīgi, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 28 Nozīme ir arī tam, ka valsts tiesa norāda precīzus iemeslus, kuri to ir mudinājuši uzdot jautājumus par Savienības tiesību interpretāciju un kuru dēļ tā uzskata, ka ir jāuzdod Tiesai prejudiciāli jautājumi (spriedums, 2013. gada 21. novembris, *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, EU:C:2013:755, 21. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 29 Šajā gadījumā, lai gan pamatlietas pamatā ir prasība, ko cēluši Īrijas policistu pieņemšanas darbā procedūras neveiksmīgie kandidāti un ar ko tiek apgalvots – tas, ka Noteikumos par “pieņemšanu darbā un iecelšanu amatā” ir noteikts maksimālais vecums pieņemšanai darbā, nav saderīgi ar Direktīvu 2000/78 un Likumiem par vienlīdzību, tomēr no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka tajā notiekošajā procedūrā iesniedzējtiesai ir šaubas par kompetences sadales starp *High Court* (Augstā tiesa) un Darba tiesisko attiecību uzraudzības komisiju, kas izriet no *Supreme Court* (Augstākā tiesa) veiktās valsts tiesību aktu interpretācijas, atbilstoši kurai šī komisija nevarēja nepiemērot minētajai direktīvai pretēju valsts tiesību normu, saderību ar Savienības tiesībām, it īpaši ar to pārākuma principu.
- 30 No minētā izriet, ka Tiesai ir visa vajadzīgā informācija, lai varētu sniegt lietderīgu atbildi uz tai uzdoto jautājumu, un tāad lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

Par prejudiciālo jautājumu

- 31 Uzdodot jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Savienības tiesības un it īpaši to pārākuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā ir tāds valsts tiesiskais regulējums, kāds ir pamatlietā, saskaņā ar kuru valsts iestādei, kas izveidota ar likumu, lai nodrošinātu Savienības tiesību piemērošanu konkrētā jomā, nav kompetences nolemt nepiemērot Savienības tiesībām pretrunā esošu valsts tiesību normu.
- 32 No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka atbilstoši Īrijas tiesībām, ko ir interpretējusi *Supreme Court* (Augstākā tiesa), kompetence ir sadalīta starp tiesām, kas ir paredzētas valsts tiesībās, un Darba tiesisko attiecību uzraudzības komisiju. No vienas puses, pēdējai minētai ir kompetence lemt par prasībām, kas ir vērstas pret pasākumiem vai lēmumiem, kuri, iespējams, nav saderīgi ar Direktīvu 2000/78 un Likumiem par vienlīdzību, un, no otras puses, *High Court* (Augstā tiesa) ir kompetence, ja šādas prasības apmierināšanas rezultātā būtu jāatceļ nepiemērota vai jāatceļ Savienības tiesībām pretrunā esoša valsts tiesību norma.
- 33 Šajā ziņā vispirms ir jāuzsver, kā ģenerālvokāts ir norādījis secinājumu 45. punktā, ka ir jānošķir tiesības konkrētā gadījumā nepiemērot Savienības tiesībām pretrunā esošu valsts tiesību normu un tiesības šo normu atcelt, kam ir plašākas sekas, proti, šī norma vairs nav spēkā esoša.
- 34 Dalībvalstīm ir jānorāda tiesas un/vai iestādes, kam ir kompetence kontrolēt valsts tiesību normas spēkā esamību un paredzēt tiesību aizsardzības līdzekļus, un procedūras, kas ļautu apstrīdēt šo spēkā esamību, un, ja prasība ir pamatota, atcelt minēto tiesību normu, kā arī vajadzības gadījumā noteikt šīs atcelšanas sekas.
- 35 Savukārt saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru Savienības tiesību pārākums nozīmē, ka gan valsts tiesām, kam savas kompetences ietvaros ir jāpiemēro Savienības tiesību normas, ir pienākums nodrošināt šo normu pilnīgu iedarbību, pēc savas iniciatīvas vajadzības gadījumā nepiemērojot jebkuru tām pretrunā esošu valsts tiesību normu, nelūdzot vai negaidot, lai tā vispirms tiktu atcelta likumdošanas kārtībā vai ar kādu citu konstitūcijā paredzētu metodi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1978. gada 9. marts, *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, 17., 21. un 24. punkts, kā arī 2018. gada 6. marts, *SEGRO* un *Horváth*, C-52/16 un C-113/16, EU:C:2018:157, 46. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 36 Tādējādi prasībām, kas izriet no pašas Savienības tiesību dabas, neatbilst neviena valsts tiesību sistēmas norma vai likumā noteikta, administratīvā vai tiesu prakse, kuras rezultātā samazinātos Savienības tiesību efektivitāte, ja tiesai, kuras kompetencē ir piemērot šīs tiesības, tiktu liegtas pilnvaras šajā piemērošanas brīdī darīt visu nepieciešamo, lai netiktu piemērotas tādas valsts tiesību normas, kas, iespējams, rada šķērslī tieši piemērojamu Savienības tiesību normu pilnīgai efektivitātei (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1978. gada 9. marts, *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, 22. punkts; 1990. gada 19. jūnijs, *Factortame* u.c., C-213/89, EU:C:1990:257, 20. punkts, kā arī 2010. gada 8. septembris, *Winner Wetten*, C-409/06, EU:C:2010:503, 56. punkts).
- 37 Tā tas būtu gadījumā, kad pretruna starp Savienības tiesību normu un valsts tiesību aktu būtu jārisina nevis tiesai, kuras uzdevums ir nodrošināt Savienības tiesību piemērošanu, bet kādai citai iestādei, kurai piešķirta rīcības brīvība (spriedums, 2010. gada 8. septembris, *Winner Wetten*, C-409/06, EU:C:2010:503, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 38 Kā Tiesa vairākkārtīgi ir nospriedusi, šis pienākums nepiemērot Savienības tiesībām pretrunā esošu valsts tiesību aktu ir ne tikai valsts tiesām, bet arī visām valsts iestādēm, tostarp administratīvajām iestādēm, kam savu attiecīgo kompetenču ietvaros ir jāpiemēro Savienības tiesības (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1989. gada 22. jūnijs, *Costanzo*, 103/88, EU:C:1989:256, 31. punkts; 2003. gada 9. septembris, *CIF*, C-198/01, EU:C:2003:430, 49. punkts; 2010. gada 12. janvāris, *Petersen*, C-341/08, EU:C:2010:4, 80. punkts, un 2017. gada 14. septembris, *The Trustees of the BT Pension Scheme*, C-628/15, EU:C:2017:687, 54. punkts).

- 39 No minētā izriet, ka Savienības tiesību pārākuma princips liek ne tikai tiesām, bet visām dalībvalsts iestādēm pilnībā īstenot Savienības tiesības.
- 40 Uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ņemot vērā šos apsvērumus.
- 41 Šajā ziņā ir jānorāda, ka atbilstoši Direktīvas 2000/78 9. pantam dalībvalstis nodrošina, ka tiesu un/vai administratīvās procedūras, tostarp samierināšanas procedūras, ja tās uzskata par atbilstīgām, nolūkā panākt, ka tiek izpildīti šajā direktīvā paredzētie pienākumi, ir pieejamas visām personām, kuras uzskata sevi par cietušām tāpēc, ka attiecībā uz tām nav ievērots vienlīdzīgas attieksmes princips.
- 42 No šī panta izriet, ka dalībvalstīm ir jānosaka procedūras, lai panāktu no Direktīvas 2000/78 izrietošo pienākumu ievērošanu.
- 43 Šajā gadījumā, kā tas izriet no lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iekļautās informācijas, Īrijas likumdevējs ir izvēlējis uzticēt īpašu kompetenci nodrošināt Direktīvas 2000/78 ievērošanu Darba tiesisko attiecību uzraudzības komisijai. Saskaņā ar 77. panta 1. punktu Likumos par vienlīdzību, ar ko šī direktīva ir transponēta Īrijas tiesībās, ikviena persona, kura apgalvo, ka, pārkāpjot šos likumus, ir diskriminēta, vēršoties šajā komisijā, var prasīt atlīdzināt kaitējumu, ko tā apgalvo, ka ir cietusi.
- 44 Tādējādi no Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka Darba tiesisko attiecību uzraudzības komisija ir Īrijas likumdevēja izveidota iestāde, lai izpildītu Īrijas pienākumu atbilstoši Direktīvas 2000/78 9. pantam.
- 45 Šādos apstākļos, ja Darba tiesisko attiecību uzraudzības komisija kā iestāde, kurai valsts likumdevējs ir piešķīris kompetenci nodrošināt nediskriminācijas principa piemērošanu nodarbinātības un profesijas jomā, kas ir konkretizēts Direktīvā 2000/78 un Likumos par vienlīdzību, izskata strīdu, kurā tiek apšaubīta šī principa ievērošana, Savienības tiesību pārākuma princips prasa, lai tā saistībā ar šo kompetenci nodrošinātu tiesisko aizsardzību, kas privātpersonām izriet no Savienības tiesībām, un lai tā nodrošinātu to pilnīgu īstenošanu, vajadzības gadījumā nepiemērojot jebkuru eventuāli pretrunā esošu valsts tiesību akta normu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2005. gada 22. novembris, *Mangold*, C-144/04, EU:C:2005:709, 77. punkts; 2010. gada 19. janvāris, *Kücükdeveci*, C-555/07, EU:C:2010:21, 53. punkts, un 2016. gada 19. aprīlis, *DI*, C-441/14, EU:C:2016:278, 35. punkts).
- 46 Tas būtu vērtējams pretrunīgi, ja privātpersonas pamatoti varētu atsaukties uz Savienības tiesību normām konkrētā jomā iestādē, kam valsts tiesībās ir piešķirta kompetence izskatīt strīdus šajā jomā, un ja minētajai iestādei tomēr nebūtu pienākuma piemērot šīs tiesību normas, nepiemērojot attiecīgās tām neatbilstošās valsts tiesību normas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1989. gada 22. jūnijs, *Costanzo*, 103/88, EU:C:1989:256, 31. punkts).
- 47 Turklāt, tā kā Darba tiesisko attiecību uzraudzības komisija ir jāuzskata par “tiesu” LESD 267. panta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumu 2014. gada 18. marts, *Z.*, C-363/12, EU:C:2014:159), tā var vērsties Tiesā saskaņā ar šo pantu ar jautājumu par atbilstošo Savienības tiesību normu interpretāciju un, tā kā to saista Tiesas taisītais prejudiciālais nolēmums, tai ir nekavējoties jāpiemēro minētais spriedums, vajadzības gadījumā pēc savas iniciatīvas nepiemērojot pretrunā esošas valsts tiesību normas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 5. aprīlis, *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 32., 34., 39. un 40. punkts).
- 48 Ja tāda iestāde, kāda ir Darba tiesisko attiecību uzraudzības komisija, kam likumā ir piešķirts uzdevums nodrošināt no Direktīvas 2000/78 piemērošanas izrietošo pienākumu piemērošanu un ievērošanu, nevarētu konstatēt, ka valsts tiesību norma ir pretrunā minētajai direktīvai un līdz ar to nevarētu nolemt nepiemērot šo tiesību normu, būtu mazināta Savienības tiesību normu vienlīdzības nodarbinātības un profesijas jomā lietderīgā iedarbība (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2003. gada 9. septembris, *CIF*, C-198/01, EU:C:2003:430, 50. punkts).

- 49 Nevar pieļaut, ka valsts tiesību normas, pat konstitucionāla rakstura normas, apdraud Savienības tiesību vienveidību un efektivitāti (spriedums, 2010. gada 8. septembris, *Winner Wetten*, C-409/06, EU:C:2010:503, 61. punkts).
- 50 No Savienības tiesību pārākuma principa, kā to ir interpretējusi Tiesa šī sprieduma 35.–38. punktā minētajā judikatūrā, izriet, ka iestādes, kam ir uzticēts savas attiecīgās kompetences ietvaros piemērot Savienības tiesības, ir pienākums veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai garantētu šo tiesību pilnīgu iedarbību, vajadzības gadījumā nepiemērojot nekādas minētajām tiesībām pretrunā esošas valsts tiesību normas vai judikatūru. Tas nozīmē, ka, lai nodrošinātu Savienības tiesību pilnīgu iedarbību, šīm iestādēm nav ne jāprasa šādas tiesību normas vai judikatūras iepriekšēja izslēgšana likumdošanas ceļā vai kādā citā konstitūcijā paredzētā procesā, ne jācer uz to.
- 51 Līdz ar to iesniedzējtiesas izvirzītais apstāklis, ka šajā gadījumā valsts tiesībās privātpersonām ir atļauts iesniegt *High Court* (Augstā tiesa) prasību, pamatojoties uz apgalvotu valsts tiesību normas nesaderību ar Direktīvu 2000/78, un šai pēdējai minētajai tiesai, ja tā apmierina šo prasību, nepiemērot attiecīgo valsts tiesību normu, nevar radīt šaubas par iepriekš izdarīto secinājumu.
- 52 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Savienības tiesības un it īpaši to pārākuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā ir tāds valsts tiesiskais regulējums, kāds ir aplūkots pamatlietā un saskaņā ar kuru valsts iestādei, kas ir izveidota ar likumu, lai nodrošinātu Savienības tiesību piemērošanu konkrētā jomā, nav kompetences nolemt nepiemērot Savienības tiesībām pretrunā esošu valsts tiesību normu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 53 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Savienības tiesības un it īpaši to pārākuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā ir tāds valsts tiesiskais regulējums, kāds ir aplūkots pamatlietā un saskaņā ar kuru valsts iestādei, kas ir izveidota ar likumu, lai nodrošinātu Savienības tiesību piemērošanu konkrētā jomā, nav kompetences nolemt nepiemērot Savienības tiesībām pretrunā esošu valsts tiesību normu.

[Paraksti]